

EUROPEAN
NETWORK

for

SSH Research
Evaluation

Wyzwania ewaluacji nauk społecznych i humanistycznych (NSH)

ENRESSH – Europejska sieć na rzecz ewaluacji badań w naukach humanistycznych i społecznych

Wprowadzenie

ENRESSH skupia wiodących badaczy ewaluacji nauki z 35 krajów. Celem sieci jest rozwój odpowiednich i przejrzystych metod ewaluacji NSH.

Dokument ten ma na celu ustalenie zasad i podejść w zakresie ulepszania ewaluacji nauk społecznych i humanistycznych (NSH). Wskazana została lista wyzwań, z którymi mierzy się ewaluacja NSH. Dokument jest wynikiem: dyskusji ekspertów prowadzonej w ramach sieci w projekcie COST Action 15137 (ENRESSH), spotkania interesariuszy zorganizowanego w styczniu 2017 r. w Pradze oraz dyskusji prowadzonej wokół wcześniejszych raportów i manifestów poświęconych ewaluacji nauki (Manifest Lejdejski, raport HERA na temat ewaluacji nauk humanistycznych i społecznych itd.).

Uwagi ogólne

Uważamy, że biorąc pod uwagę wartości akademicką, społeczną i kulturową NHS, zasługują one na wzrost uwagi ze strony polityk publicznych, jak również zasługują na takie metody ich ewaluacji, które będą zdolne odzwierciedlić ich potencjał i wartość.

Nauki społeczne i humanistyczne (NSH) są ważne w każdym społeczeństwie, w którym wiedza i kultura są wartością. NSH wspierają demokrację i zasługują na uznanie ich zasług w nauczaniu krytycznego myślenia, jak również wkładu w rozumienie wielu współczesnych problemów, jak choćby kryzys gospodarczy, migracje czy konflikty wynikające z różnic religijnych, kulturowych czy społeczno-ekonomicznych.

European Network for Research Evaluation in the SSH (ENRESSH), COST Action 15137

www.enressh.eu

Contact: enressh@enressh.eu

EUROPEAN
NETWORK

for

**SSH Research
Evaluation**

Warunkiem wstępnym jakiegokolwiek ewaluacji jest zbudowanie zaufania pomiędzy tymi, którzy ewalują i są ewaluowani. Obecny sceptycyzm badaczy z NSH względem ewaluacji wynika ze źle dostosowanych czy wręcz niewłaściwych procedur w stosunku do paradygmatów badawczych NSH.

Wiele przedmiotów badań NSH wywiera istotny wpływ społeczny w środowisku lokalnym. Inne natomiast trzeba badać w języku ojczystym. Rozwój odpowiednich i zrozumiałych wskaźników jest możliwy i istotny jeśli mamy na celu budowę zaufania wobec ewaluacji nauki. Ma to znaczenie dla całego środowiska badaczy z nauk społecznych i humanistycznych.

Brak zaufania przedstawicieli NSH wobec ewaluacji jest często związany z nieodpowiednią lub błędną komunikacją. Rekomendujemy otwarcie **dyskusji z badaczami**, które dostarczą ważnego głosu przedstawicieli NSH. Dyskusje prowadzone powinny być również z ważnymi interesariuszami społecznymi, co pozwoli **połączyć ewaluację z wytwarzaniem wiedzy** w ramach tych ewaluowanych dyscyplin. Wskazujemy zatem, że jakość i ważność badań nie powinna być automatycznie łączona z konkretnymi typami publikacji, tj. z monografiami czy artykułami. Zamiast tego wszystkie typy dorobku w NSH powinny być doceniane zgodnie z ich znaczeniem naukowym lub wpływem społecznym. Takie podejście odzwierciedla społeczny konsensus wskazujący, że jakość pojawia się w wielu formach i kształtach.

Proces ewaluacji powinien być **transparentny**. Oznacza to jasną prezentację celów ewaluacji, jej kryteriów, progów ilościowych, konsekwencji i wskaźników zarówno do ewaluacji jakości akademickiej jak i istotności dla społeczeństwa. Transparentność wymaga również tego, aby wyniki ewaluacji były publicznie dostępne, przestrzegając prawa do prywatności poszczególnych badaczy.

Podsumowując: potrzebujemy więcej informacji o badaniach prowadzonych w NSH. Eksperti ENRESSH zauważyli, że ewaluacja tych nauk jest znacząco ograniczona przez brak istotnych i rzetelnych danych. Chociaż obecnie zbiera się pewne informacje poprzez projekty ewaluacyjne, programy, agencje ewaluujące, to jednak ten proces nie jest ani uporządkowany, ani kompletny na poziomie europejskim.

European Network for Research Evaluation in the SSH (ENRESSH), COST Action 15137

www.enressh.eu

Contact: enressh@enressh.eu

Udoskonalanie ewaluacji nauk społecznych i humanistycznych

By sprostać powyżej zarysowanym wyzwaniom, należy rozważyć poniższe zasady oraz rekomendacje:

1. Należy uwzględnić w **ewaluacji różnorodność NSH**. Badania w NSH są interdyscyplinarne i nie posiadają jednego wspólnego paradygmatu.
  - Procedury ewaluacji powinny odpowiadać praktykom badawczym w danym polu badawczym NSH.
  - **Wielowymiarowe i mieszane** paradygmaty ewaluacji i procedur powinny być projektowane i stosowane przy założeniu, że pojedynczy wskaźnik nie jest w stanie ująć zarówno naukowego jak i społecznego znaczenia pracy naukowej.
  - **Dowody** odnośnie wytwarzania, rozpowszechniania i wpływu NSH powinny być systematycznie zbierane.
2. **Jakość procesu oceny koleżeńskiej** w ewaluacji NSH musi być monitorowana a nowe formy recenzji, które ujmują zarówno społeczną wartość badań NHS jak i inne istotne aspekty, powinny być rozwijane:
  - Powinno się wykorzystywać różne formy recenzji, aby odnosić się do różnych typów niezbędnych ekspertyz.
  - Powinno się organizować **szkolenia** ewaluatorów, uwzględniając potrzebną wiedzę na temat ewaluacji wpływu społecznego.
  - Należy uwzględnić ewaluację ewaluacji badań NSH.
3. **Należy rozwijać bazy uwzględniające wszystkie typy dorobku NHS**. Bazy te powinny być interoperacyjne na poziomie europejskim oraz **użyteczne dla naukowców** jako narzędzie upowszechniania oraz zdobywania informacji:

EUROPEAN
NETWORK

for

**SSH Research
Evaluation**

- Bazy powinny odzwierciedlać rolę krajowych i międzynarodowych uznanych list kanałów publikacji oraz zawierać definicję kryteriów wejściowych dla publikacji naukowych.
- Bazy powinny wskazywać te obszary SSH, w których (alternatywne) metryki są istotnym i odpowiednim narzędziem ewaluacji odnoszącym się do praktyk naukowych w danym obszarze.
- Bazy powinny rozwijać metody stosowania (alternatywnych) metryk do pojedynczych publikacji, a nie do kanałów komunikacji (książek, czasopism), w których te publikacje są publikowane.

Kolejne kroki

Budowanie nowych modeli oceny produktywności, aktywności, jakości i istotności badań w SSH wymaga współpracy na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym.

ENRESSH jako sieć ekspertów ewaluacji jest idealnie przygotowana do dostarczania kolejnych ekspertyz i wiedzy fachowej zainteresowanym stronom na temat implementacji powyższych rekomendacji.

Europejska sieć na rzecz ewaluacji badań w naukach humanistycznych i społecznych (ENRESSH), Cost Action 15137

www.enressh.eu

Kontakt: enressh@enressh.eu

Przełożył Emanuel Kulczycki

European Network for Research Evaluation in the SSH (ENRESSH), COST Action 15137

www.enressh.eu

Contact: enressh@enressh.eu

**EUROPEAN
NETWORK**

for

**SSH Research
Evaluation**

European Network for Research Evaluation in the SSH (ENRESSH), COST Action 15137

www.enressh.eu

Contact: enressh@enressh.eu